GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

GÖTEBORGS·UNIVERSITETS·BIBLIOTEK

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

Humoresker

och

Småplock

af

Thora.

Helsingfors, 1885.
G. W. Edlund, förläggare.

Pris: 1 Fmk 50 p.

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

12
1546

Humoresker och Småplock

af

Thora.

(= Hilma Montell)

Helsingfors,
G. W. Edlunds förlag,
1885.

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

All rätt förbehålles.

HELSINGFORS,
FINSKA LITTERATUR-SÄLLSKAPETS TRYCKERI,
1885.

INNEHÅLL:

„De första stegen“	sid.	1.
Om „förkläden“	„	7.
Talgljus	„	13.
Om „skräfvel“ och skryt	„	19.
„Arme hugsvalare“	„	25.
Systrar	„	31.
Något om bröder, med företal	„	37.
Kommissioner	„	47.
Husjungfrur	„	53.
Historien om ett kålhufvud	„	59.
I dufslaget	„	65.
„Bodega Española“	„	73.
Mor Anna	„	79.
„Tableaux vivants“	„	89.
I Sensommarnatt	„	99.

„DE FÖRSTA STEGEN.“

Var säker på: det fins det som är roligare, än att vara nybegynnare i det ädla facket att skrifva småplock och korrespondenser och jag är öfvertygad om, att för hvarje sats i en sådan epistel har ett hårstrå grånat på författarens och minst tio på författarinnans hufvud, såvida de ej — jag menar hårstråna, icke hufvudet — i samma proportion falla af dem alldeles. Tro ej, att jag tanklöst utslungar sådana förmodanden — visst icke! Jag har haft tillfälle att på nära håll studera en sådan, till ständigt antecknande dömd varelse, en af mina gladaste pensionskamrater, hvars missriktade håg alltid stod till bläckhornet och hvars fina fingrar beständigt sorglöst lekte med en penna. Nåväl, en dag kom en välmenande person, som emellertid måste varit hennes hemlige ovän, och bad henne begynna att skrifva „i bladen.“ Hon nekade, ty hon var af ett af natu-

ren tillbakadraget lynne, men — hågen segrade likväl, och sedan dess är hon förlorad för menskligheten. Hennes tankar röra sig i kretsgång blott kring hvad hon uppsluka månde för nästa korrespondens och hon ler åt olyckshändelser, som annars skulle uppväckt hennes medlidande, motiverande sin hjertlöshet med, att det dock alltid är „spaltfyllnad!“ Hon är vidare betagen af en pendelartad oro, som regelbundet når sin högsta potens de posttimmar korrespondenserna skola afgå, och de dagar hon fruktar desamma skola återkomma tryckta. Också äro hennes nerver uppjagade till den otroliga grad, att hon hör postklockan jemt en qvart, förrän familjens knähund börjar att bjebba. Talom ej om hennes ve, om i något af dessa i vedermöda hopfogade opus ett tryckfel förekommer; vare nog sagdt, att jag sett henne otröstlig för en bortglömd i-prik och misstänker nästan, att hon på denna grund befarade ett åtal.

Omtänksamma vänner skänkte henne till julklapp ett halfdussin burkar „Medel mot hårlossning och Amerikansk renovator af det

underbara slag, som „återger håret sin naturliga färg“ och dessa enkla fakta äro, tycker jag, talande nog med afseende å den möda, lindrigt uttryckt, hon under denna första tid, nedlagt i sina skripta.

Ja, det kan hända att Daniel Sten och Halvar och Archibald Forbes och hvad de heta, nu tycka det är roligt att slå sig ned vid skrifbordet — men jag undrar storligen om de tyckt så alltid?

OM „FÖRKLÄDEN.“

Ja, jag har, på goda grunder, beständigt hyst ett djupt medlidande för de hårdt pröfvade menskliga varelser, som benämnas „förkläden“ — en benämning, hvilken, som hvar man vet, förkroppsligar budordet att med „seende ögon icke se och med hörande öron icke höra“ — och jag har alltid tänkt, att ett idiot-hem kunde göra goda affärer på att hyra ut sina mera försigkomna pensionärer som „förkläden“.

Dessa beklagansvärda individer — förklädena — äro alltid systrar; systrar till fästmön eller fästmannen, fästmöns mamma eller fästmannens pappa eller något ditåt — och då, i en lycklig familj, ett litet barn af genus femininum skådar dagen, följd eller föregången af en liten bror, så egnar jag städse den förstnämnda en vemodig tanke, ty hennes öde är gifvet: hon måste, förr eller senare, ikläda sig ett förklädes skepelse med samma

visshet, som jorden måste fortfara att rotera kring solen.

Jag kan, med orubbadt lugn, se en lifdömd bestiga sin kärra för att föras till schavotten, väl vetande, att hans pina är kort, men jag blir alltid tragiskt stämd, då ja ser ett förkläde „axla sin kappa“ för att, på inbjudning, utgöra sällskap på en promenad och jag brukar vid sådana tillfällen mycket undra, hvarföre inqvisitionen icke upptog en slik vandring bland tortyrmedlen? — Det oaktadt råder jag ingalunda offret-förklädet att strejka; det tjenar i alla fall till intet. Hon blir ändå, efter att i tjugu minuter hafva lekt sjelfständig, helt enkelt utkommenderad — vare sig medelst hårdragning eller ovett.

Emellertid gifves ett och annat varnande, ehuru obeaktadt, exempel på faran att sålunda tvinga: jag vet ett jägtadt förkläde, som då hon kom hem var vid den sinnesförfattning, att hon hängde sin favoritkatt — och ett annat gjorde försök att spränga sin mormor i luften.

Det fins ett och annat förkläde, som, i besittning af vildens lyckliga blandning af slughet och

list, lyckas undgå en sådan aftonpromenad och lurar en yngre broder att följa med i stället. Denne vanartige yngling har vanligen efter fem minuter tröttnat att vara den svärmande kärlekens skyddsgud, och hämnas sin ofrivilliga närvaro vid himmelsfärden genom att sparka upp daggbeströnkt sand på sin systers nätt uppfästade ljusa klädning eller, under förevändning att låna en näsduk för att fånga nattlappar, inpraktiserad en våt och slemmig groda i den förtjuste fästmannens rockficka. Det ordinarie förklädet får naturligtvis hemma uppbära skulden för alltsammans; men man kan nästan hålla tio mot ett på att hon då, med en pligtförgätenhet utan like, smuglar bakelser och sylt åt den felande ungdomen, under det hon med föraktlig belåtenhet säger sig sjelf, att „hämnden är ljuf!“ — För min del ogillar jag strängt dylika uttryck af opposition mot ödet.

Jag kunde fylla volymer, afsedda att bättre belysa ett förkläde pligter, det vill m. a. o. säga dess lidanden, men jag vill tillägga blott ett slutord: om jag hade en ovän, en nedrig människa, som icke aktat för rof att påstå, att jag

valsar som en gås och åker skridsko som en padda, så skulle jag icke i gengäld önska den väninnan, att hon tappade sin lösfläta midt under kottiljongen på en stor bal, eller att hon, iklädd sin söta, ny blå klädning från Paris, blefve rullad i tjära och fjädrar, och sålunda prydd tvingades att middagstiden „skifva“ sig på Senatstorget — nej: jag skulle bara innerligen önska, att hon med det snaraste blefve förkläde för ett par nyförlofvade!

TALGLJUS.

Jaha, just talgljus! – Jag vet att det fordras mod, men det har jag (och det är jag berättigad att vara stolt öfver) att offentligen förklara i vår, af elektrisk belysning strålande tid, att jag älskar talgljus, hederliga hemmastöpta talgljus med ordentliga, lagom tvinnade vekar, enligt gammalt ceremoniel doppade åtta à tio gånger i ljuskärnan, och derefter uppträdda på käppar att „drypa af.“ Det fins ingenting konstladt, eller öfverförfinadt, eller osant, hos sådana subjekt. Snyter man dem icke då man bör och skall, så fräsa och spotta de, icke bakslugt eller på ryggen, utan så att både vi sjelfva och andra höra det, ända tills de fått sin ordentliga skötsel — och då de brunnit ner i pipen, så hafva de brunnit ner. Det kan icke bli något klammeri med nedrökta glas, och skrufvar, som ej „föra upp“, och så vidare.

Och hvilket ypperligt läkemedel ett sådant talgljus är! Tala inte med mig om snufva och bröstkatarher. Tag gråpappersulor, besmorda med talg, under fötterna och gnid, med allvarligt uppsåt att varda bättre, ett uppvärmt talgljus om näsan ända tills denna din ledamot är „canderad“ i talg, så tager nog snufvan till flygten. Blotta tanken på den kur af het sötmjölk och talg, rikligen försatt med pulveriserad lakrits, som jag intog mot hosta i min barndom, har allt framgent kurerat mig för den åkomman. Kan man rimligtvis begära mera af ett läkemedel?

Jag har ingenting emot den familj der jag intimast umgås, om ej möjligen det, att man der svårligen får syn på ett talgljus. Med rörelse såg jag dock härom qvällen, att trots det blaserade i vår tid, åtminstone den tidigaste ungdomens smak för harmlösa, små förströelser är den samma, ty vid mitt inträde i matsalen öfverraskade jag en ungherre på tre år, i färd med att rita med fingren på bordskifvan hittils outforskade skrifttecken — och han hemtade materialet till sina skriföfningar från ett brinnande talgljus, som stod

bredvid honom. Barndomsminnen öfvervåldigade mig. Jag gick sakta ut och köpte pilten en gunghäst — —

Deremot afskyr jag lampor och jag hatar petroleumkanistrar, som i mitt tycke se ut, som rufvade de ständigt på explosion. Man borde undvika sjelfva benämningen petroleum. Det ligger något ohyggligt, något rent af kommunistiskt, något à la Louise Michel deri, som verkar upprörande.

Gaslysning vill jag ej tala om.

Jag har alltid tänkt mig delegarne i ett gasbolag som dystra, menniskofiendtliga personligheter, och jag ser i hvarje gaskran en fiende, som lurande på en tillfällig glömska, önskar att hufvudstupa förpassa mig till evigheten.

OM „SKRÄFVEL“ OCH SKRYT.

Finnes det väl något ledsammare på denna sorguppfylda jord, än dessa högljudda skräflande, skrytsamma menniskor, hvilka tala uteslutande för nöjet att höra sin egen röst, och som med den största ledighet utföra metamorphosen att af en mygga göra en elefant, och omvändt, af en hvalfisk den tarfligaste mört? Dessa talare — och talarinnor — hvilka lefva för att förinta sitt auditorium under tyngden af en lifserfarenhet, som öfvergår allt förstånd, påminna onekligen mycket om „pösmunkar“ — de så att säga svälla ut, värmda af sitt ämne — och hafva alltid upplefvat ovanliga och delvis hårresande händelser, egnade att totalt försätta en blygsam berättare i skuggan. Det var aldrig värdt att uttala en, vore den än så hofsam, belåtenhet med det af denna verldens goda, som fallit på din lott. En enda mycket sägande axelryckning skall klargöra

för dig din ovanliga menlöshet och brist på omdömesförmåga, och snarligen beröfva dig den sista skymten af glad tillfredsställelse med dig sjelf och allt det tarfliga småkrafs, du behagat nämna ditt.

Försök icke på att säga, att du någon gång legat svårt insjuknad. Det är icke precis en omständighet att afundas; men emellertid skall din interlokutör mäta dig med en förintande blick, berätta dig hvilka lidanden han i den vägen genomgått och icke sluta, förrän du i en slags feberyrsel förbytt dig sjelf med den stora sirapskrukan i din mammas skafferi. Rent af galen är du, om du som en din bekant nämner någon mer framstående personlighet. „Pösmunken“ skall anse det som ett mot sig personligt riktadt misstroendevotum, och öfverösa dig med en störtsjö af förnäma bekantskaper, ända tills du med ånger och ruelse gör inom dig sjelf det löftet, att aldrig vidare nämna personens i fråga namn och gömma hans porträtt i ditt album under tre andra kort. Jag har hört en i allo förtjenstfull sportsman — på ett ganska anspråkslöst sätt för resten — i en så-

dan skrytares närvaro prisa sin goda fiske- och jagttur. Med aning af en kommande olycka väntade jag nästa minut och — aningen besannades. Moraliskt var min Nimrot en förlorad man. Hans fisklycka var under all kritik och hans jagttur var icke värd det yttersta af en harsvans.

En gång för mycket länge sedan har jag, efter hvad jag nu vid moget eftersinnande måste antaga, i ett anfall af plötslig påkommen „blödhed i hjaernen“ sökt öfverflygla en dylik passagerare med att säga, det jag upplefvat en sommar så varm, att sedlarne sväddes i plånboken. Han såg på mig medlidsamt och svarade höfligt, att han just samma sommar inom fjorton minuter elfva sekunder tog roast-beaffen färdigstekt ur isskåpet!

Då blef ja ledsen, sökte upp en nattsäck, stoppade ett aktningsvärdt antal af mina största näsdukar i den och gick ut för att begråta mitt förfelade lif.

„ARME HUGSVALARE.“

Redan som barn visste jag ingenting som retade mig mer, och tröstade mig mindre, än detta öfverlägsna: kära barn, spara dina tårar för något bättre! hvarmed en del stora menniskor älska att, som de anse det, trösta barnen i deras små, och dock så oändligen djupt kända, sorger. Hade jag blott haft makt, som jag hade mod — förvisso hade jag dängt det söndrade dockhufvudet, det brustna sockerhjertat, eller hvad det nu var som kommo mina tårar att rinna, efter denne verldskloke, men så litet förstådde, tröstare. Hafva de då aldrig, dessa erfarna menniskor, sett och känt sig värmda af den tacksamma blick som sändts dem, om barnets lilla sorg istället möttes af ett hjertligt deltagande, och en uppmuntrande hänsyftning på julbockens kända förmåga, att ersätta snälla barn sådana förluster. De tårfyllda ögonen stråla redan åter helt förhoppnings-

fulla, ty den bittra känslan af att stå ensam om sitt bekymmer, att ingen, ingen förstått hvilket dyrbart ting som förintats, är borta.

Och sedan, då ungdomstiden kommer med sina krossade illusioner och dito hjertan (hvilka visserligen oftast äro endast brustna drömbilder, såpbubblor, som knappt tåla en flägt af verklighetens kalla vind) huru ondt gör det i alla fall ej, om man just då tages om hand af vänner så erfarna, så visa, att det förefaller det stackars unga, skälfande hjertat, som om dessa utkorade totalt länsat Mimers eviga källa. Hvad en smula mindre förnuft — och en atom mera känsla skulle göra godt! Jag vet mången ursprungligen öppen, känslig natur, som genom sådana kalla öfversköljningar ur visdomsbrunnen blifvit en — om till båtnad för sig sjelf och andra, vare osagdt inom sig sluten, skygg karakter som lärt, att låta tårarne osedda flyta tillbaka till hjertat. Fins det kanske någon, som ögnar igenom dessa strödda reflexioner, denna „humoresk“, som vet — huru pass lätt inhämtad ett sådant konststycke är? —!

Ja, det fins så mycken klokskap i denna

verlden, att man rent må förundra sig att det oaktadt så många dumheter ske. Men, för att lemna denna lilla bisats åsido: de äro välmenande, på sitt sätt, dessa tröstare; må man ej misskänna detta! De hafva äfven gammal praxis att åberopa — i det minsta sedan Jobs tid. Om de nu hafva det förtroende till sina medmenniskors nyktra förstånd att de anse sådana, till på köpet odisputabla sanningar som: mot dödens makt är ingen krydda vuxen „eller“ sitt öde kan ingen undgå. Item: „andra än du ha nödgats genomgå detsamma, tårar hjelpa ej!“ mer trösterika än ett enkelt: kära barn, gråt ut din smärta hos mig; det skall göra dig godt! — ho vill klandra dem derför? Kunna väl de förstå att barnet, som redan sett sina modiga trettio, fyratio somrar, kanske just då längtar att gömma hufvudet i en öppnad famn och får en gång gråta ut så, — som det kanske ej gråtit sedan dockhufvudet eller sockerhjertat brusto?

Men — spegelbilderna från stackars Jobs tid fråga med obeveklig logik: hvad är att gråta? hvartill tjena tårarne? och Berlins naturlära sva-

rar dem lättfattligt och oförtydbart: „tårarne tjena till att hålla ögat fuktigt och rent; i den inre ögonvrån äro fina hål, hvarigenom tårarne rinna ner på näsan — —“

Ja, jag mände lemna dessa docerande hugsvalare i sitt värde — det är längesedan de kommit i min väg, ty det är också längesedan min sista kära leksak brast — alltnog: mig synes, som skulle den gudsmannen Salomo träffande skildra dessa hugsvalares verksamhet, då han talar om „dem, som för ett bedröfvadt hjerta visor qväda.“

SYSTRAR.

EN BRORS BETRAKTELSER.

„— Det är visserligen sant, att jag aldrig haft mer än en syster, men jag tänker att denna enda varit tillräcklig för min person, jag har aldrig känt saknad efter flera. Redan som barn var det omöjligt att få henne att taga reson och ingå på lekar, som folk kunde stå ut med; bollspel var icke att tänka på och tala ej om att slå trissa! — Det vore väl icke för mycket begärdt tycker man, att en sju års flicka skulle kunna kasta en ärlig „smörgås“ — tror någon hon kunde det? nej, man blef sjuk bara af att se huru bakvändt hon höll i stenen. Hon brukade ibland, då „dockbarnen“ voro mycket oroliga, pretendera att jag skulle sitta och vagga dem — vagga dockor!! är det ett nöje det? Jag bara frågar! Ibland föreslog hon en lek, som var litet fason på, det var när dockorna skulle ut att åka och jag anmodades att blifva kusk — men så for

det henne engång i sinnet, att jag skulle bli häst och hon sjelf skulle köra. En flicka skulle köra! förstås att vagnen stjelpte vid första tröskel och hennes bästa docka, en utstyrd, en med lockigt hår och skälfvande ögon, föll ur och plattade till näsan ansenligt — hvilket hade det goda med sig att hon, syster min, efter den betan begrep att det var min sak att sköta tyglarna. Jag vill här också påpeka att ingenting kan öfvergå flickors tafatthet i fråga att reda sig i ovanligare fall. Min systers fönster vette åt trädgården och då den samma brukade hemsökas af äpplesnattare, hade väl ingenting i verlden varit naturligare, och hvarje pojkfnask hade förstått det, än att samla sig en arsenal af lämpliga kastvapen, tegelstenar och dylikt, att dunka kanniblarne i hufvudet med — af så mycket större effekt, som rummet i fråga var ett vindsrum — men i stället brukade hon ställa sig i fönstret, tala vackert vid dem och bad dem vara „så snälla“ och icke komma igen; hvilket de heller icke gjorde — förrän nästa qväll.

Nå, lekarna togo slut och vi började gå i

skola. Det gick bra nu för sig, ända till syster min blef så stor att hon började spela — då var det slut med min läslust. Jag höll ut bra länge, men hon blef värre ju längre det led. Slutligen — hon lärer då varit skäligen „långt“ hunnen; för min del skulle jag just tentera upp i femte klassen — begynte hon öfva i fem veckors tid 7 timmar dagligen. „Ett åskväder bland alperna“ af någon kompositör, som sannolikt haft till ögnamärke att göra så många menniskor ursinniga som möjligt, och hon brukade göra öfningarna omvexlande genom att deremellan utföra 'Ach, du lieber Augustin' än så högt uppe i diskanten, än så lågt nere i basen hon kunde komma åt. Det var måhända en uppmärksamhet mot mig, som också lystrar till det namnet, men mina nerver stodo i alla fall icke ut med denna musikaliska hyllning — jag rymde till sjös (när det icke hjelpte att stjäla pianonyckeln) och månn'tro en annan bror funnit på någon förnuftigare utväg?

Ane.»

NÅGOT OM BRÖDER.

MED FÖRETAL.

RÅD TILL SMÅ SNÄLLA SYSTRAR.

Företal.

Det är visst och sant, att föregående fragment af en nödställd broders hand, icke lemnat mig oberörd. Huru kunde man förblifva det? Allt hvad som kommer från hjertat, träffar äfven hjertat, och nämnda betraktelser äro onekligen, i all sin kortfattade resignation, rörande. Hvilken beundransvärd kraft att undandraga sig ett dagligt tyranni uttalar sig ej i det sista manliga: „jag rymde till sjös, när det ej hjelpte att stjäla pianonyckeln“ — — I sanning! man strider Anes strid. Då inga, om på en gång fyndighet och finkänslighet vittnande, försök förmå vända den tysta striden till den unge hjeltens förmon, så går han i frivillig landsflykt. Han lemnar fädernesland, en tvifvelsutan stor framtid (han hade ju redan tagit fjerde steget på den graderade pinostegen upp till parnassens höjder) ljusa förhoppningar — allt bakom sig.

Också är ingalunda meningen med nedanstående „råd till små systrar“ annan än den, att framvisa huru missuppfattade herrar bröder ofta blifva, huru deras unga lefnadsmod af tanklösa systrar en och annan gång anses som — som bevis på ett mindre godmodigt sinnelag, deras artighet som egoism, deras behof af nyttig sysselsättning, som en anlagd plan att tillställa oreda i arbetskorgar, sybord och dylikt. — Det är dessa, för systrarna sjelfva så förderfbringande, åsigter jag med mina välmenande råd söker motarbeta, i det jag antydningsvis framhåller, hurusom ett klokt tillvägagående lätteligen undanrödjer tålmodigheten ibland — jag hoppas sällan! — snafvar.

Något om bröder.

Jag anser lämpligt inleda dessa mina råd med en erinran om att tjuguårig erfarenhet i umgänget med åtta (säger 8) bröder talar genom min mun — och jag skulle tro, att hvarje vidare

rekommendation för läsvärdheten af mina rön, ämnade till medsystrars tjenst, är obehöflig.

Hvem har icke någon gång med den öfversvallande välvilja, som är småflickor egen, bjudit sina bröder på „dock-kalas," dessa homöopatiska måltider, som utgöra de små dockmammornas högsta fröjd och vid hvilken alla dockorna, iförda sina superbaste drägter, sitta uppradade? Fins det en enda bror, som förstår att skicka sig vid en sådan dinér? Nej, med en glupskhet, som vanligen bringar värdinnor till förtviflan, sluka dessa vandaler inom två minuter samtliga anrättningar och det är att anse som en särdeles lycka, om ej herrar bröders afskedstagande utmärkes af nya illbragder, såsom upp- och nedvända dockor, kullstjelpta dockmöbler o. s. v. Ett hejdlöst skratt å ena, qväfda eller högljudda snyftningar å andra sidan utgöra åtminstone säkerligen finalen — med recitativ af mer eller mindre ohöfligt innehåll å ömse sidor.

Men vi skola lemna barndomstiden och skol- eller „slyn"-åren, då man bär inom sig det sorgliga medvetandet, att brödernas aldrig trytande

skämt öfver „ben, som blifvit bytta med tuppen“, öfver galoscher, hvilkas längd stå i beaktansvärdt missförhållande till smalheten hos de extremiteter de afsluta, i viss mon är berättigadt — jag mins, att då jag en gång tappade min ena galosch, proponerade min yngre broder att få använda den andra, med några obetydliga förändringar, som fisksump, ett förslag, som för visso, hvarken smickrade eller roade mig — öfverhoppom allt detta och förflyttom oss till en mera utvecklad period.

Jag tror icke det är fullt ändamålsenligt, om man gerna vill höra ett nytt poem föreläsas, att helt à propos föreslå sin bror att göra det — jag tror det är bättre att blott i förbigående yttra, att Ely C. eller Alma B. eller Hilda D., hvad nu hans tillbedda ideal för ögonblicket må heta, nyligen nämnt att Carl „ditt“ eller Wolmar „datt“ på ett utmärkt sätt läser nämnda stycke. Genom någon outredd naturlag fästas vanligen efter ett sådant meddelande ynglingens blickar allt ihärdigare vid bokskåpet, tills du slutligen helt oförmodadt finner honom sittande midt emot dig,

läsande högt den nämnda dikten, väl — verkligen ovanligt väl. Icke heller brukar det vara lämpeligt att allt för enträget yrka på att få åka eller segla ut; tiden för ett sådant företag råkar som oftast just då vara så illa vald — men i händelse du kan leda i bevis, att kusin Ernsts slup seglar bättre än er egen, eller att sist då du åkte ut, hans häst sprang om, så blir du troligtvis om en stund bjuden att komma och pröfva på något af dessa fortskaffningsmedel. — Jag vet alls icke, hvarför du blir bjuden — men du blir det troligtvis. Item: om din bror hämtar dig en konsertbiljett, så är det icke värdt att se ut som om du „fölle ifrån mån“ — du kan blott så godt genast springa öfver ett litet tag till Ely C, eller Alma B, eller Hilda D, och för ro skull fråga, hvilken drägt hon ämnar bära på konserten.

Det kan ju hända — låtom oss vara rättvisa — det kan ju hända, att din nya vårhatt icke är riktigt väl vald. Bröder bruka i så fall ganska oförbehållsamt och mycket begripligt uttrycka sitt misshag — sin motsatta smak, ville jag säga — men om du då möjligen finner, att den från

skräddaren nyss hemkomna vårkostymen är oklanderlig eller färgen på de nya handskarne „stilig“ — så brukar stundom också ett omslag i åsigterna vis à vis vårhatten inträffa. Jag säger icke, att ej smaken kunde ändrat sig ändå; men det vore mer problematiskt.

Bröder ha ofta en för systrar oändligt kär vana, en vana genom hvilken många förtroligt ord, många gladt skämt blir vexladt, den: att slå sig ner vid sybordet och språka bort en stund. Blott ej deras besök i allmänhet (lysande undantag finnas) kännetecknades af afbrutna brodérsaxar, borttrasslade garnhärfvor och upprifna virkningar! Det der är för resten blott yttringar af ett verksamt lynne, som behöfver sysselsättning, och det är alls icke skäl att låta harmonien störas af en sak, som i sig sjelf är berömvärd, nej: glöm då hellre qvar på bordet några toma trädrullar och en gammal sprättpennknif; jag har sett att af denna skenbart obetydliga material kan tillverkas en mängd fantastiska saker — som dertill fullständigt rädda brodérsaxar, virkningar och garnhärfvor!

Min erfarenhet är långtifrån uttömd, men jag slutar medveten om, att redan med denna korta uppsats hafva gjort mig till hälften förtjent af en „Literis“ — som jag dock anspråkslöst efterskänker. Jag nöjer mig med att i en annan verld — möjligen Karlavagnens minsta fixstjerna — emottaga en tacksamhetsdeputation från alla de systrar, som mina råd gjort till lyckliga familjemedlemmar på denna snöda jord.

KOMMISSIONER.

Det fins en vacker, om vidtomfattande menniskokärlek vittnande visa, som börjar: „Från Nova Semblas fjell Till Ceylons brända dalar, Hvarhelst en usling fins Han är min vän, min bror!“ — och dermed är onekligen mycket sagdt, men jag vet dock något, som bevisar menniskokärlek i än högre grad, fastän det mig veterligt aldrig blifvit besjunget, och det är: att för folk som man känner och icke känner — och ej minst för de senare — mottaga kommissioner att uträtta.

Litet hvar af de ärade läsarne, och isynnerhet läsarinnorna, känna väl till dessa för innerligen vänliga bref, som oföränderligt, antingen i början eller i slutet, innehålla en strof af ungefär följande innehåll: „nu kommer jag åter, min bästa du etc. etc. med tusen ursäkter etc. etc. och ber dig vara god, om möjligt med morgondagens tåg eller båt, eller post,“ hvilka kommu-

nikationsmedel en allgod försyn nu i nåd behagat tilldela brefskrifverskans — stundom också — skrifvarens — hemort, att sända mig ett klädningstyg af den och den färgen; „billigt och godt“ — naturligtvis. Nu är denna kombination dessvärre! mycket svår att finna, ehuru det kan hända, att man af en slump lyckas erhålla något, som närmar sig denna idealbild af god handel. Nöjd med bytet skyndar man per „iswog“, hvilken man oftast har nöjet att utan godtgörelse sjelf betala, till stationen för att i tid hinna aflemna paketet och drar en suck af lättnad — litet för tidigt, ty „ett månhvarf hunnit ej halft förgå“ innan det bevisar sig, att två alnar tyg för litet blifvit reqvireradt. Må hända har man under tiden, i oskuldsfull tro att allt vore väl beställdt glömt h v a r tyget blef köpt, eller har tyget i den butiken blifvit utsåldt — nå väl, så begynner då en långdans ut och in i kanske tio butiker, innan den åsyftade grosshandeln blir gjord, hvarunder man oföränderligt, de höfliga bugningarna och förbindliga leendet till trots, medtar intrycket att i nio af dessa tio butiker hafva blifvit ansedd

som en tyrannisk, oresonlig menniska, hvars ekipage lämpligast borde vara ugnsrakan.

Eller också skall hatten bytas om. Det gäller att bland hundra galna hattmodeller utvälja den drägligaste — som emellertid af emottagarinnan blir ansedd som just precis den mest rosenrasande. Det må här nedskrifvas som ett obestridligt faktum, att bland kommissioner är hattköp jemt upp det allra värsta och kunde stå i lithanian, rätt så godt som mycket annat.

Jag känner personer, som hafva för princip att aldrig tala om, då de skola resa in till staden — bara för att slippa blifva belamrade med kommissioner. De blifva ofta nog beskylda för att vara ogina, ohjelpsamma menniskor och de äro det likväl alls icke! De hafva blott gjort den alls icke sällsporda erfarenheten, att ofta pekuniera utgifter är den enda behållning man har af uträttande af en kommission. Döm sjelf: tiden är knapt tillmätt, kommissionerna många — det blir bäst att taga hyrkusk per timme, och att derför debitera bekanta, som sjelfva ej tänkt sig denna sida af saken, kommer väl dock mera sällan ifråga.

Allt detta, utgifterna inberäknade, kunna ändå mer än väl gå för sig då det gäller folk, som man känner — men när i det närmaste obekanta personer företaga sig att gifva en de mest olikartade uppdrag, måhända följda af de tänkbaraste små penningeremisser (det hör nemligen ofta till nöjet att, som den stående formeln lyder: „gå i utläggning“) då kan man med skäl känna sig mindre väl till mods. Råka så dertill personerna ifråga vara af det slag som, trots det att man gjort sitt bästa, likväl med halft resignerad min, att ej säga värre, mottaga de med klappande och bäfvande hjerta framburna resultaten af timslångt åkande eller springande efter „nota,“ under det de eftertryckligt anmärka, att man i den eller den butiken köper samma artiklar för hälften billigare — då, värdaste, då — är man sannerligen färdig, att med den urgamla förebilden af en hårdt pröfvad man strö aska på sitt hufvud, drapera sig i säck och klaga öfver, att man äst vorden född!

HUSJUNGFRUR.

Jag vet icke om så många kommit att reflektera deröfver, men i all händelse existerar en skild species af menniskoslägtet, som benämnes: husjungfrur, på landet oftast „ettårig“, men i stadsluft, såsom varande mindre gynsam, af till och med blott månatlig varaktighet, och hvilkas åliggande är: officielt, att städa, passa upp m. m. dyl. och, privat, att reta gallfeber på deras respektiva matmödrar. De förekomma, jag menar „inpigorna“, som de helt anspråkslöst benämnas på landet, i sitt oeducerade tillstånd, i hemmaväfda klädningar med lif som sitta halfvägs upp på ryggen (eftersom bysömmerskan klipper alla tröjor efter ett mönster med omutlig rättvisa, utan åtskilnad till personen (och för resten med slätkammadt starkt klöffettpomaderadt lingult hår, ett par runda, blekblå förvånade ögon och ett fast beslut att, åtminstone de första dagarne, röra

sig så långsamt och „seglande“ som möjligt, i den menlösa tro, att sådant månde lända dem till berömmelse. — I staden hafva de fast otroligt utstofferade klädningar, „lugg“ och hatt så moderna som möjligt, änskönt metamorphosen sällan utfaller synnerligen fördelaktigt — men utgiften för tournyr kunna de deremot bespara sig.

Glas och porsliner äro deras naturliga fiender, som de tillintetgöra med den starkares rätt, och mot termometern hafva de påtagligen något personligt. Under „novicetiden“, d. v. s. första tjenste-året misstaga de sig alltid på åtta à tio grader, men äfven sedan skalan upphört att för dem vara en chaldeisk skrift, bry de sig alls icke om att dölja, det de totalt förakta Celsii uppfinning, ty visar termometern 1 grad öfver fryspunkten, elda de vanligen rummen med pinfulla ugnar skön torr björkved, men ger samma ovärderliga instrument en antydan om att man närmar sig tolfte köldgraden, fördelas ett fång ved med berömlig sparsamhet på tre kakelugnar; finnes i fånget några sura pinnar som ryka och försvåra antändningen — så mycket bättre! Ho förmår

derhos utgrunda de dolda gömslen, der en mägta stor hop endast till hälften använda tändsticksaskar, ligga fördolda?? Icke den, som nedskrifver dessa rader åtminstone, förty jag „äst stoft och asko“, och problemet kan svårligen lösas, utan att besitta allvetenhetens och allseendets egenskaper. Dessa novicers sätt att torka af dammet är på en gång ledigt och fritt från pedanteri; man tage blott studier på pianot. Gemenligen skall man å dess glänsande skifva finna en elipsartad figur utvisande, hvilken armrörelse, som vid damaftorkningen beskrifvits. Deremot skall på herrns skrifbord i nittio fall bland hundra, hans vigtigaste papper befinnas placerade, alla i en hög, under tryck af bokstället, och kalendern omsorgsfullt undanställd der den minst synes. — Jag vill visst icke klandra deras sympathi för en blank sjömanshatt, eller deras förkärlek för ett par högskaftade stöflar med dertill hörande uniform, men jag tycker ödet är oblidt, som alltid ställer så till att stöflarne eller hatten uppenbara sig i förstugan eller portgången just vid slutet af söndagsmiddagen, då steken borde hemtas in.

Detta sakernas tillstånd renderar materialisterna inne vid bordet att få in steksåsen halfstelnad och idealisterna ute i förstugan en skrapa — åtminstone den åtkomliga qvinliga representanten. Lyckligt för henne sjelf finner hon sig dock ganska litet berörd af tillrättavisningen, ty äfven i de mest trängande fall, står flyttningsdagen för hennes inre syn i samma strålande belysning, som fordom jubelårets ingång för Israels betungande trälar. Icke heller plägar hon en minut tveka, att gifva värdinnan del af den öfversvinneliga glädje, som griper henne vid blotta tanken på, att hvarje timme för henne närmare afskedet från familjen. Kanske uttrycker hon sig icke i de valdaste ordalag, men att upprikttigheten, denna sällsporda dygd, besjälar hvarje hennes ord, derpå kan man omöjligen tvifla — —

Jag nekar ingalunda för, att det kan finnas exemplar af besagde species, som lefva på fredsfot med både porsliner och matmödrar, och som icke hafva något otalt med vare sig milicen eller de civila; men de äro mycket svåra att anträffa — nästan lika sällsynta, som en blommande Victoria regia.“

HISTORIEN
OM ETT KÅLHUFVUD.

Hos trädgårdsmästarn der ute på landet fanns ett kålland, ett stort ypperligt kålland, trädgårdsmästarens ögonfägnad och skött enligt konstens alla regler. Här funnos hufvuden af alla slag — stora, runda, gedigna hufvuden, medvetna om sitt inre värde och uppskattande sig derefter, lösa kålhufvuden, bärande inom sig medvetandet att de vid närmare eftersyn kunde kramas samman i handen, men icke uppskattande sitt värde mindre för det, ordinära hufvuden som kunde fylla sin plats i grytan och voro fullt belåtna dermed, samt slutligen också ett kålhufvud, pösigt och innehållslöst, men födt med stjerna i toppen och ofantligt stolt öfver det, då hon ingenting annat hade att högfärdas öfver. „Den dag kommer, då vi skola se att jag höjer mig öfver de andra,“ tänkte hon och sköt den gröna stjernan i vädret — det var hennes sätt att göra opposi-

tion. Uttala sina tankar högt tordes hon inte, ty de ordinära kålhufvudena tyckte ej om det, som gick utom den vanliga sferen, de gedigna åter voro så öfvertygade om sitt eget värde, att de ogerna erkände någon annans och de lösa gjorde det än mindre, eftersom de sjelfva icke hade något värde alls. Så satt då kålhufvudet der och hade stora tankar, och ju mer det pöste och bredde ut sig, dess tomare och innehållslösare blef det — men det kunde man icke se utanpå.

Kom så marknaden och kålhufvudet blef köpt med många andra. De öfriga kålhufvudena kokades och åtos, blefvo kallade en „prägtig“ kål och fyllde sin plats både i grytan och i magen — det var deras pligt och den gjorde de. Till sist kom också stjernhufvudets tur. „På det här kålhufvudet blef jag narrad,“ sade kokerskan förargad. „Det såg så stort och dugtigt ut, men det är bara blast, jag kastar bort det, det duger till ingenting!“

„Hvilken grof menniska!“ tänkte kålhufvudet.

„Åh nej, det är så ondt om grönt under vintern, och se, huru bladen knutit sig vackert,

nästan som en blomma i toppen," sade frun. „Ställ det i ett glas vatten der inne!

Och så blef kålhufvudet ställt i ett glas vatten på divanbordet.

„Det här är bara början," tänkte kålhufvudet.

En kort tid derpå firades en födelsedagsfest. „I brist på annat grönt kunna vi pryda kakan med kålhufvudets nätta stjernblomma," sade frun.

„Det är rätt hyggligt hus det här" tänkte kålhufvudet, „man ställer till bjudning för att folk skola få tillfälle att beundra mig, och kakan är bakad bara för att jag skall presentera mig bättre" — och så glömde hon alldeles bort att det var af brist på något bättre, som hon fick vara med om att pryda kakan.

Ett par dagar derefter sade frun till tjenstflickan: „du får nu kasta bort de der gröna bladen, de börja att bli' så fula och maskstungna; jag vill icke se dem längre."

„Fula och maskstungna! Det der är skämt, men det är ett dumt skämt!" tänkte kålhufvudet.

Men det var icke något skämt, och det blef bortkastadt. „Ändtligen!" sade kokerskan, „det

har aldrig varit bättre värdt, ty det har icke gjort någon nytta.“

„Det är detsamma; jag är fin, jag har en stjerna i toppen och jag känner mitt värde,“ sade kålhufvudet — och så åt grisen upp det.

I DUFSLAGET.

OBSERVATIONER FRÅN HÄNGMATTAN.

Skatan satt på en gärd'sgårdsstör och vippade och vippade med sin långa stjert. „De tänka på bröllop der uppe i dufslaget; men det blir icke med den de tro," skrattade hon, „det blir icke med den de tro!" Och så flög hon sin väg.

Men i dufslaget satt familjen, svärmor, frun, herrn och dottren, så hemmavand och förnäm, som skulle den aldrig snål och uthungrad emigrerat dit ifrån skogen. Det var då också längesedan, så att de ändtligen lyckats glömma bort hela saken, ty enighet och god vilja kunna, som bekant, uträtta mycket här i verlden.

De konverserade. Den vackra lilla dufvan, som var fosterbarn och „bonne" för smådufvorna brydde ingen sig om; hon var en simpel person och dessutom så hvit, „alldeles för hvit," sade frun, hvars hela familj var spräcklig — och det

stod dess värre icke till att ändra. Man talade om den väntade friaren. „Det blir partie égale," sade dufmamma," han är af familjen Ringdufva, de bära alla samma familjevapen, den mångskiftande ringen och så bo de i det ståtliga slottet på herrgården — ja, det blir ett fint parti!"

„Just ett sådant, som anstår vår Perla," sade mormor, „hvarken mer eller mindre."

„Hvarken mer eller mindre!" repeterade dufpappa, „svärmor har rätt, alldeles rätt!" Han hade tagit sig en liten lur, gamle herrn, men gläntade nu upp med ena ögat.

„Men Ringdufva kuttrar mycket mera med Snöhvit än med mig", sade Perlan.

„Nej hör, så anspråkslös, så tillbakadragen hon är, den lilla oskulden!" sade dufmamma och vände ut och in på ögonen af lutter rörelse.

I detsamma kom friaren och slog sig ner framför dufslaget.

„Törs man stiga på?"

„Det var en fråga! anse er som hemma," persvaderade oldtmor, och så kom han då in och man pratade om allt möjligt, men mest om gårds-

tuppen och hans familj, som voro så snåla, att de aldrig fingo nog hvarken af kornet eller ärterna, och dernäst om fröken skata, som var så utstuderadt kokett. „Men glad är hon," sade Ringdufva.

„Och obelefvad," ifyllde dufmamma. „Hon skrattar så högt. Det skulle icke vår Perla göra; hon är som skapad för den högre societeten."

„I den skall jag gifta mig, säger mormor," upplyste Perlan — och skulle sagt mera, om ej dufmamma oförmärkt gjort ett nyp i stjertfjädern.

„Jag har ett angeläget ärende. Får jag framföra det?" frågade ändtligen Ringdufva, efter ytterligare prat hit och dit, och såg dervid hjertevarmt på Snöhvit, som tyst och stilla gått ut och in.

„Med nöje," svarade svärmor, och dufpappa sade detsamma. „Bonne" får promenera ut med barnen så länge", arrangerade dufmamma omtänksamt.

„Men nog ville jag helst" — invände friaren.

„Perla, mitt barn, slå ner ögonen, det ser så passande ut," tillrådde dufmamma à part i förbifarten, „och sitt rak!"

„Det orkar jag inte — jag är så mätt!“ sade Perlan, och hoppade lunsigt ner från pinnen, „och dessutom skall han ju fria ändå!“

„Jag vågar hoppas att herrskapet insett — hm — gillar“ började aspiranten. Han hade icke friat förut mer än fem gånger på lek till sina kusiner, och kände sig litet besvärad af situationen.

„Den sanna kärleken är blyg; det hedrar er!“ sade fruntimren högtidligt.

„Det hedrar er!“ betygade dufpappa.

„Kort sagt: jag älskar Snöhvit, hon älskar mig, och vi ärna gifta oss, hvarför jag ber att få bju —“

„Hör jag rätt??“ afbröt dufmamma och gjorde min af att dåna.

„Det är en skan—d--al!!“ huttrade oldtmor.

„Min herre — —“ började dufpappa

„Men hvad betyder allt detta?“ sporde Ringdufva, som såg huru 'bladet vände sig'.

„Mamma och mormor ha' ju sagt att ni skall fria till mig,“ sade Perlan.

„Jag förstår — mjuka tjenare,“ sade Ringdufva och gjorde en sirlig afskedskompliment.

„Ber att få tillägga, att Snöhvit enligt öfverenskommelse redan i dag flyttar öfver till vårt slott! — ka tjenare!“

Men skatan satt och vippade och vippade „Det blef icke den de trodde, det blef icke den de trodde!“ — och så skrattade hon igen omåttligt. Det förargade dufmamma mest, ty „att väcka åtlöje, det är att förlora prestigen,“ sade hon — och möjligen hade hon rätt.

„BODEGA ESPAÑOLA."

Det låter något, icke sant? Jag mins lifligt, när jag första gången med mina lekamliga ögon såg denna öfverskrift prunka i rödt och guld på en priskurant, framtrollades för min andliga dito en bit af Spaniens djupblå himmel med dess glödande sol, hvälfvande sig öfver ett sydländskt landskap — en brunhyllt, liflig befolkning, som under glädjerop och sång skördade de mognade drufvorna eller beredde dem till eldigt, gnistrande vin. — Jag slog upp det lilla häftet. Det hvimlade för mina ögon, jag blef hufvudyr af alla dessa utländska namn, denna mångfald af olika vinsorter och jag blef det än mer, då jag kastade en blick i — priskolumnerna. Der stod „pr flaska“ 8, 9, 10 *Fmk.*, utom „billiga“ viner, som gingo till samma pris, eller mera, kantals; de tarfligaste kostade bara sex. Jag vecklade ihop prisnoteringen, som skulle vägleda hugade

afnämare i detta „embarras de richesse" och funderade. — Från elfva års ålder hade jag sjungit andra stämma i nationalhymnen och otaliga gånger gnott på för mig sjelf och i takt skrikit ut åt andra att „vårt land är fat-tigt, skall så bli", men jag tyckte nu, att den saken slog illa in med „Bodega Españolas" priskurant. Jag erinrade mig en ung student, som till två kamrater förlorat ett „gentilt" vad; tio flaskor Carte d'Argent Superior = hundrade mark. Att han studerade på skuld, och penningarne till vadet följaktligen också voro lånade, var han för nobel att anse annat än som en bisak; hufvudsaken var att man efteråt skrytsamt kunde tala om „kopparslagare" efter veritabelt champagnerus. Jag mindes vidare granneligen en gammal herre, som ofta och gerna talade om, att vinerna till hans årligen återkommande namnsdagsmiddag kostade tvåhundra femtio mark, samtidigt med det han svor på, att låta lagsöka en af sina torpare för rest å två tunnor råg, eller instämma en annan „slyngel, som aldrig kunde komma från staden utan en flaska bränvin och ibland till och med

kom beskänkt till dagsverket“, gormade den gamle — utom den ganska talrika rad i mitt minne som utgjordes af dem, hvilka antingen på värdshusen eller i hemmet, hvarje afton „för helsans skull“ dricka en „lång-toddy“, tills kinderna rodna af något högre färg än helsans, blicken blir matt och stegen stundom lika stapplande, som tungan —

Mina tankar gingo vidare till spritkonsumtionen i landet. Auktioner i hvarje län. Så och så många tusental kannor här, hundratusental kännor der — svultna familjer, fattigdom, tårar, någon gång under den af ruset omtöcknade hjernans inflytande, blänkande knifvar, blod, rasslande kedjor, förgallrade fönster — —

Det ringde på tamburklockan, jag for upp ur mina funderingar och gick emot den inträdande, som afhemtade mig för en promenad. Vår väg gick förbi konditoriet och från den för en utträdande öppnande dörren, slog doftande ånga af nyss gräddadt bakverk emot oss. Vi sågo tanklöst i närmaste gathörn två magra, trasika pojkar, som kifvades om några klunkar mjölk i en smutsig apotheksflaska, som den ena höll högt upp-

lyftad och den andre sökte att rycka till sig — stego in på konditoriet, serverade oss, som hundrade gånger förr, af de i genomskinliga glasskålar aptitligt uppradade bakelserna — och tömde leende våra portemonaier.

Ack, antingen njutningslystnaden vinkar med konditoriets menlösa, „Bodega Españolas" prunkande eller Spritvaruhandelns simpla skylt — villiga offer finnes det nog! Den hålögda nöden tränger sig icke så ofta i personlig beröring med oss, och om vi och då, i bästa fall, gifva något af vårt öfverflöd — hvem vill väl beständigt under lifvets trägna id, under jagten efter njutningar och förströelse, försaka något, för att dermed aftorka armodets halfstelnade tårar!

MOR ANNA.

Hvad jag minnes henne väl, „hjelphustrun“, som min mor alltid anlitade, den bleka svartklädda qvinnan med de sorgsna ögonen, men det fridfulla, blida leendet!

Hon hade älskat och hon hade lidit mycket. Flyttad hit från ett annat land, hade hon följt sin hjertanskär, en ung handtverkare till hans fosterbygd, och de första åren af deras äktenskap hade varit mycket lyckliga. Arbete tröt ej, förmåga att arbeta ej heller och hennes man, den hurtige smeden, brukade säga, då han sotig och hungrig kom hem från sitt arbete, att det var som komme han in i „himmelens förgård“, då han steg in i den snygga stugan der mor med lille Nils vid handen och lill-Anna på armen helsade honom välkommen. Ja, det var några korta år af lycka — men så kom ofärd. Hennes make, den kraftfulle mannen, den raske arbetaren blef,

träffad af slag, förlamad och urståndsatt att arbeta. Mor Anna knotade icke, klagade icke, då olyckan drabbade, hon redde blott med outsäglig kärlek den i förtid brutnes läger, tryckte fastare den lille pilten intill sig, kysste ömmare barnet i vaggan, men stämman darrade icke då hon om aftonen som vanligt läste ett kapitel ur Böckernas Bok — hon hade i medgång icke glömt, hvar kraft i motgången skall sökas.

Så förgingo några år. Mor Anna arbetade, arbetade utan att unna sig ro eller vederqvickelse, men — munnarne voro många, arbetsförtjensterna klena; kinderna bleknade och nöden klappade på. „Mor," sade Nils en dag, i vår tar jag hyra som kajutvakt på en Ostindiefarare; så förtjenar jag mycket penningar och I skall icke mera behöfva arbeta så strängt."

„Gör det", svarade modren och klappade sin modige gosse på kinden — men sonen såg godt tårarne, ehuru hon skyndade ut för att dölja dem.

Så hade långa, långa tider förrunnit. Mor Anna hade blifvit enka: den trogna makan, den ömma, aldrig tröttnande sjukvårderskan hade

bäddat sitt lifs enda kärlek i den mörka grafven — hon hade med en förtviflad moders himmelstormande böner bedit och gråtit vid sin döende lilla flickas bädd, men dödsengeln var obeveklig; han höjde sakta sin lie, den svaga lifstråden brast — mor Anna hade qvar blott sin toma famn och sina båda grafvar. „Vår Herre vill ej att band skola fängsla mig vid jorden," brukade hon på sitt stilla sätt säga, „derföre fäster han dem vid himmelen i stället."

Men det fans dock ännu „ett band."

I djupet af hennes hjerta bodde ännu hoppet att Nils, hennes hurtige gosse, af hvilken hon ej hört något sedan första året efter det han reste ut, skulle återkomma — „kanske som välbeställd sjökapten," sade hon ibland till min mor, den enda hon någon gång talade med om sig sjelf, medan hennes i förtid åldrade drag föryngrades af ett vackert leende.

Och han kom — hennes Nils kom.

En afton, just som mor Anna slog ihop sin bibel och redde sig att gå till hvila, raglade en drucken sjöman in i den lilla stugan.

„Hej, gammel mor, känner ni igen mig?“ hojtade han, och försökte, ehuru utan framgång, stänga till dörren efter sig.

„Nils,“ frampressade modren ångestfullt, „Nils!“

„Ja, just Nils, ja, som kommit igen! Ni har väl trott att hvalfiskarne slukat honom, ni — hi hi hi! — Tocke! han kom allt igen med pengar och 'grejer'. Ser ni“ — han stödde sig tungt mot bordet och framletade ur en gammal portemonaie, bland några kopparslantar, ett engelskt pundstycke som han kastade framför henne — „der har ni, och här“ — han fumlade i fickan på sin medfarna kavaj och fick tag i en bjert färgad bomullsduk — „här med, och skålar gör jag sjelf, mor, eftersom ni inte bjuder mig välkomstsupen;“ och så drack han ur en butelj, som han framtog ur barmfickan.

„O, min Gud — Nils! mitt barn!“ var allt hvad den arma modren, vridande sina händer, förmådde framsucka.

„Ja, va' inte ledsen, mutter, fast jag ä' lite „på fallrep“, lallade han, och tog sig åter en klunk. „Far ä' död, har jag hört, och lill Anna med,

som jag brukade leka med och som inte var stort större än en docka, när jag reste. Ni har haft det sträfsamt ni, mor, medan jag rumlat om i främmande länder" — med den hos rusiga personer ofta vanliga öfvergången från munterhet till djup nedslagenhet, begynte han storgråta, „men nu skall jag bli hemma och hjelpa er" — och så stapplade han fram till modrens säng, der han genast djupt insomnade.

Den natten gick en till förtviflan bragdt qvinna med brännande, tårlösa ögon af och an i den lilla kammaren innanför mor Annas stuga, och det stod hårdt åt, sade hon senare till min mor, att icke den gången träta med Gud.

Morgonen derpå kom mor Anna, blekare måhända, men lugn som alltid, och bad att få tala vid vördig' prosten. Min mor följde henne in i arbetsrummet och af hvad der talades blef resultatet, att Nils dagen derpå kom i tjenst som dräng på prestgården.

Det gick icke i ett tag att af den vid ett oregelbundet, kringflackande lif få en ordentlig menniska. Mor Anna hade ännu ofta sorgen att

se penningar, som bordt användas annorlunda, gå i sus och dus på bykrogen, men hennes kärlek var af den rätta halten, som, tålig och mild, „hoppas allting, tror allting och förlåter allting, och småningom blef dock Nils, hvad hon hoppats han skulle blifva — en arbetsam, dugande man hennes ålders stöd och glädje.

Om några år förde Nils från grannsocknen en ung maka till hemmet, driftig, täck och glad, „med ögonen så skimrande och klara, som hafvet i smult väder“, sade han till min far, då han fin och putsad tog ut papper för lysningen och högtidligen bjöd oss alla till bröllop. Förgick så åter en tid och så fick mor Anna bära till dopet en annan „lill-Anna“ med farmors stora ögon och modrens rosiga kinder. „Nu har jag bara en endaste önskan,“ sade mor Anna, leende genom tårar, „att snart få gå till Erik och min egen lilla flicka.“

Hon behöfde icke vänta länge. En fridfull sabbatsmorgon, ej långt derefter, skred ett sorgetåg från Nils stuga. Kärleksfulla händer hade under tårar redt grafven, der mor Anna skulle

hvila vid sin makes och sitt barns sida; kärleksfulla barnbarn, som tidigt lärt att älska farmors minne, prydde hvarje sommar grafkullen med blad och blommor. Ja — mor Anna hade mycket älskat, mycket lidit, mycket förlåtit — hon sof nog godt der nere i mullen!

„TABLEAUX VIVANTS."

I.

En berså. Genom löfverket faller en skimrande solstråle och leker på flickans bleka panna, der hon sitter lutad mot den unga mannens bröst. „Och skall du minnas mig dessa stundande långa år?“ frågar han sakta och böjer sig djupt ner öfver henne. — Jag skulle icke öfverlefva att du glömde mig,“ tillägger han lidelsefullt.

„Einar!“ ett par tårfyllda ögon blicka förebrående upp i hans. „Äro väl tvenne år en så lång tid? Vi hafva ju älskat hvarandra redan i barndomens lekar; skulle vår kärlek förintas eller ens förminskas genom en skiljsmessa, äfven om vi under denna tid icke kunna, icke få meddela oss med hvarandra?“

„Du har rätt, älskade! Tvenne år förgå fort, då man har till följeslagare: kärlek, tro, hopp! Två solhvarf — och jag kommer åter och hemtar min brud. Till dess: farväl!“

„Farväl!“ — — Han måste läst mycket och löftesrikt i hennes djupblå ögon, ty öfver den unga krigarens sorgsna drag flyger ett förtröstansfullt leende; ännu en gång sluter han med oändlig ömhet sin brud intill sig och lemnar derpå löfsalen med raska steg.

II.

En skogsväg. Snön knarrar under den unga flickans spänstiga steg der hon pelsbeklädd snabt vandrar framåt i det klara månskenet, med friska rosor på kinderna och de små händerna instuckna i en varm muff — en den friskaste bild af ungdom och lefnadsmod.

„Hvad här är vackert och huru jag älskar denna dunkla skogsstig der Einar så ofta gått med mig, dessa höga furor, som först lyssnade till våra trohetslöften! Ack, Einar vore du blott här! Dock redan har nästan trefjerdedels år förflutit, blott en vinter ännu och —

„Godafton, fröken Agnes,“ helsar en ovanligt klangfull och behaglig röst bakom henne. Den tilltalade egnar en halfqväfd suck åt sina

afbrutna framtidsdrömmar, vänder sig om och besvarar vänligt den aktningsfulla helsning, som egnas henne. „Jag skulle besöka en af mina patienter“, fortfar vandraren, en högväxt, manlig gestalt, som nu upphunnit Agnes och gående bredvid henne fortsätter samtalet, „och kom så händelsevis“ — ett lätt missnöje beskuggar vid detta „händelsevis“ för ett ögonblick märkbart Agnes panna — „att slå in på skogsstigen. Jag stör väl icke?“ Talarens blick hvilar varm på den älskliga gestalten vid hans sida.

„Alldeles icke, herr doktor!“ Samtalet fortgår vidare, gladt och okonstladt, under den korta återstoden af vägen till hemmet.

„Från i dag väljer jag emellertid att promenera åt annat håll,“ säger Agnes vid sig sjelf under det hon pelsar af sig. „Jag tycker icke om, att doktorn så der „händelsevis“ råkar möta mig på min kära skogsstig“ — ett halft skälmskt, halft allvarligt leende spelar kring den fina munnen — „ty jag är egoist: jag vill hålla den vägen med sina rika, lyckliga minnen endast för Einar och mig!“

III.

Ett kafferep. „Nå,“ utbrister en hvassnäst husmoder, den der just slutat en klagolåt öfver sino huses „nödvändiga onda“, de slamsiga, ljugande pigorna — „nå, ha' herrskapet hört nyheten?“

„Hvilken, goda du, hvilken?“ kopparne slamra i glad förväntan mot tefaten.

„För Notarien bör den åtminstone ej vara obekant,“ påstår ordförerskan.

„Hvilket? hvad?“ frågar den tilltalade, en ung man, som af ett olycksöde (han är matgäst i huset och skyldig för sista qvartalet) sedd sig nödd och tvungen att antaga bjudningen.

„Hvilken nyhet?“ upprepar han och försöker se obesvärad ut medan tanken i ilande fart genomlöper raden af hans icke alltid så harmlösa pojkstreck och en stilla bäfvan griper hans sinne, då han undrar hvilket, som kommit inför detta kaffedrickande tribunal, i hans tycke föga mindre fruktansvärdt än fordom guillotinens beryktade stickerskor.

„Hå kors, den nye doktorns förlofning med Agnes Reimer!“

„Huru? när?“ — kopparna ställas halftömda åsido.

„Den som velat, har då länge nog kunnat se och höra att så skulle gå; för min del har jag aldrig tviflat, sedan de åkte på slädpartiet tillsammans,“ fortfar talarinnan med minen hos en af verldens sju vise, „För resten såg min Fia dem ledas här om afton och Manda har fyra eller fem gånger mött dem ensamma på skogsvägen, så att det är då visst och sant.“ Dessa nyss förkättrade pigor, hvilkas fel voro som sanden i hafvet och hvilkas förtjenster den ömmaste menniskovän icke skulle kunnat upptäcka, blefvo nu i en hast orakel, på hvars sannfärdighet frun ville både lefva och dö.

„Jaså, derför har det aldrig blifvit af för doktorn att besöka någon annan familj, ehuru vi nog bedt honom komma och spela med vår Blenda, som är så musikalisk“, säger en dam, som visserligen sent omsider beslutit att för egen del 'låta hoppet fara', men så mycket ifrigare fasthåller det för sin systerdotter.

„Tro inte det dugde att läsa högt med våra

flickor, som ändå både läsa och förstå „Vanity fair“ på originalspråket,“ utbrister en omtänksam mamma förargad, hvars förhoppningar ramlat.

„Hvad skall löjtnanten säga? erinrar en tredje.

„Kära du, det är krigarns sak att såra och läkarns att hela“, svarar en annan med en malitiös snyrpning på munnen.

„Den trefliga Carolina, hon är då alltid så qvick,“ komplimenterar frun, hvars döttrar räknades till favör att de förstodo hvad de läste, hvarpå Carolina tömmer lika belåten med kaffet som med erkännandet, sin oåterkalleligt sista tår „på bit.“

„Kan Einar vara glömd?“ tänker notarien. „Hvarför icke? 'Ingen rök utan eld' — kanske han aldrig friade till flickan och doktorns afsigter äro allvarliga; derpå kan man ej misstaga sig.“ Fattande sin hatt retiterar han bugande och lemnar fruntimren att yttermera dryfta den, utom allt tvifvel ställda nyheten.

IV.

Notarien sitter vid skrifbordet, sysselsatt med brefskrifning:

„— — — En nyhet kan jag dock meddela dig från hemtrakten, huru tunt sådda de än annars äro, och dertill en, som smått borde intressera, eftersom du sjelf „slog“ ansenligt på samma håll: Agnes Reimer är, så berättas och tros allmänt, förlofvad med den nye provincialläkaren — en förb. grann och prägtig karl, det måste erkännas, som dessutom tydligen från första stund varit pinkär i den lilla elvan. Huru käns det, gamle gosse? Bah, du tröstar dig — — hvad äro våra blyga linneer mot söderns yppiga rosor“ — — —

V.

Ett tält. Det i pipen nerbrunna, flämtande ljuset belyser matt och osäkert den fallne officerens bleka drag, hvars stelnade hand krampaktigt omsluter ett hopskrynkladt bref. „Huru käns det, gamle gosse?“ lysa de svarta bokstäfverna spöklikt från det hvita pappret, „bah! du tröstar dig“ —

Frågan hade fått ett svar; den afbrutna meningen, slutpunkt — en pistolkula.

Här en löftesrik bana bruten, ett ädelt hjerta, för stormande i sin kärlek att kallblodigt förmå öfverväga för och emot, kallnadt i döden — der, långt uppe i vinterlandet ett krossadt lefnadshopp, bitter sorg, genomdallrande hela lifvet med en ton af vemod —

Hvarför?

För ett tomt, mera tanklöst än i elak afsigt utspridt, rykte!

I SENSOMMARNATT.

Der var stjerneglans och blomdoft, dallrande månljus och sommarvarm vind som drog genom skogen, der vandraren aningslös, drömmande gick sin väg framåt. Hans hjerta var lätt, hans sinne var gladt — han skulle hem, till det hem som tro och kärlek byggt och som en gång, snart, skulle bjudas henne, som länge dvalts i hans sinne och håg.

Så mötte honom huldran.

Hon var däglig som ingen, hennes ögon så blå, handen så mjuk, rösten så ljuf: kom, jag vill föra dig hem! Och ögonen sjönko i hennes, han fattade den utsträckta handen, aningslöst, drömmande . . . hvad visste väl han om huldrans omätliga makt öfver menniskobarnen!

Allt djupare i snåren förde honom huldran, allt fjermare vardt minnet, allt närmare log munnen: säg, vill du hvila? Och han sjönk med

hufvudet i huldrans famn, bedårad, berusad — hennes långa doftande hår slog en guldskimrande slöja om honom, hennes kyss var så varm, hennes ögon så blå . . . . Visste han nu huldrans omätliga makt?

Men dimman drog hän öfver ängarnes matta, hon förvandlade spindelns osynliga väf till luftiga draperier mellan buskar och snår kring elfvornas balsal bland de mjuka, grönskande tufvorna, hon svepte så kall emellan träden och väckte vandraren, som slumrade i granarnes skygd. Då förnam han från snåret derborta ett gäckande skratt — det var huldran som ilade en annan aningslös vandrare till möte — — —

Ensam! Ensam!

Och vägen stod aldrig att finna.

Till julen utkomma:

FEM SPORTSMÄNS
RESA TILL KONTINENTEN

berättad af två af dem.

Sommarminnen och dagboksblad.

Pris: 2 m. 50 p.

EN ENGELSMANS RESA I FINLAND.

Sällskapsspel.

Karta öfver Finland med landskaps- och städernas vapen tryckta i guld, silfver, blått och rödt. Alla städers namn å hvardera språket, samt antalet innevånare. Kartan högst brillant kostar med åtföljande text på tre språk, svenska, finska, engelska 1 mark.

Texten upptager tillika en prisfråga, hvars riktiga besvarande belönas med **Penntecknings från 1:sta Konstindustri utställningen i Helsingfors 1881.**

I bokhandeln har utkommit:

Finlands Fiskar,

målade efter naturen af G. SUNDMAN,

med text af prof. O. M. Reuter.

Arbetet utkommer i 20 à 24 häften under loppet af 5 à 6 år.

Häft. 1—6 à 5 m. 50 p. per häfte.

Ur en svensk tidning återgifva vi:

„Af detta vackra planschverk hafva i dagarne 5:e och 6:e häftena utkommit, innehållande bland annat synnerligen vackra afbildningar af Laxarne. Vi begagna tillfället att för våra läsare ytterligare påpeka tillvaron af detta verk, som är förtjent af vidsträckt spridning äfven hos oss. Hvad sötvattensformerna beträffar, är nemligen Finlands fiskfauna så likartad med vår egen att arbetet kan anses lika användbart här som i Finland. I texten har äfven hänsyn tagits till arternas utbredning hos oss och i öfriga skandinaviska länder. Vi hafva förut beträffande detta arbete framhållit, att detsamma ingalunda blott är afsedt för vetenskapsmän, utan lämpar sig för en hvar, som önskar lära känna våra vanligare fiskarter, hvarom kunskapen äfven bland den bildade klassen borde vara mera allmän än hvad den beklagligen är. Man finner här, jemte naturtrogna, i chromolithografi utförda afbildningar, äfven en allmänfattlig redogörelse för fiskarternas förekomst och lefnadssätt, redigerad af en bland Finlands mest framstående yngre naturforskare. Verket är sålunda i bästa mening populärt och borde ej saknas i någon naturväns bibliothek. Priset, 4 kronor per häfte, måste i betraktande af arbetets i allo gedigna utstyrsel, anses mycket moderat, och då arbetet utkommer häftevis med ett fåtal häften årligen, borde dess anskaffande ej möta svårigheter äfven för dem, hvilka ej anse sig hafva råd att kosta på sig stora och dyrbara planschverk. Såsom julgåfva till äldre och yngre naturvänner och särskildt dem, som äro ifskare af fiske, synes det oss förträffligt lämpa sig.

—rg.

6000195198
Göteborgs universitetsbibliotek

JOHN JOHNSON
BOKBINDARE
GÖTEBORG